

nr.

gi dei. Math. viij. 7 Luc. vij. Eadem quippe mensura qua 7c Secundo eterna. hoc p[er] tam consuetudine r[ati]o-
nali apud d[omi]nos visitata: q[ui]a etia[m] legis au[th]oritate. ip[s]i
en[im] d[omi]ni te consuetudine valde rei qua[m] alteri tradunt
custodidit[ur] si custodis p[ro]dat negligentia: repetit[ur]
7 cum te d[omi]no cōpellunt: 7 q[ui] excessus hoc requirit
cum in carcerat[ur] vsq[ue] reddant vltimū quadrante. eo-
dem iure teus vti vult contra eos. postq[ue] n[on] tradidit
custodiendos eis hoies: qui in eor[um] respectu vlt[er] et[er]-
naliter damnari: iuste eos ponet in carcere: vsq[ue] eos
reddant. q[uo]d quia nunq[ue] facere poterunt q[ui] eos d[omi]n[us]
ferno educere nō p[oss]unt: semp[er] cum eis in inferni carce-
re eē oportebit: teste sacra scriptura q[ui] h[ab]et dat[ur] s[er]mō
iij. Reg. ix. Cusodi di in d[omi]ni v[er]u[m] istū. q[ui] si lapsus fuerit
erit aia tua. p[er] aia illius. Nec e[st] bec sententia iniusta
q[ui] v[er]is eodē iure quo ip[s]i v[er]u[m] p[er]tra subditos suos: q[ui]
teus v[er]at[ur] cōtra eos: q[ui] cōsimiles cōmittunt custodie
defectum. Nota. J. ij. xxxij. Cū ergo lex p[ro]cipiat
custodi reos. L. x. penit. li. ij. si vindicari dicens.
Reos sane accipiat m[un]dat 7 custodiat: 7 ex cubit[is] so-
lertib[us] vigilat[ur] obseruet. m[un]do districtus h[ab]et p[re]cepto
obligat q[ui] reos tei custodire debet: cū maior sit reat[us]
cōtra teū q[ui] cōtra hoies cōmissus. p[ro]terea si seru[us] sci-
ente d[omi]no damnū alicui fecerit: d[omi]n[us] ad penā obligat
fm legē scriptā in digesto veteri. li. ij. ti. de noyalib[us]
actionib[us]. l. ij. que sic dicit. si seru[us] sciēte d[omi]no occi-
derit: infolidū v[er]minū obligat. ipe n[on] d[omi]n[us] videtur oc-
cidisse. bec ibi. hoc consuetudo obrinet: q[ui] si subditi
d[omi]no sciēte 7 nō p[ro]tradente cū p[ro]hibere poterit: te-
linquunt: d[omi]n[us] puniendus e[st] r[ati]o p[ro]p[ter]ter. Ergo a for-
tione si seru[us] vel subditi d[omi]no sciēte cōtra teū faci-
unt eternū: eius festa vel alia mandata frangēdo: v[er]-
luzurios vitam sedam duendo: d[omi]n[us] ille puniendus
e[st] eternaliter. Sed q[ui] duo forte aduersarij negarent
veritatē primū vic[us] q[ui] d[omi]n[us] suus a malo cobibere et
alienos a malo defendere nō tenet secundū: q[ui] ad
hoc forte tenetur: nō t[ame]n omittendo penāz incurrit
eterna: v[er]it[ur]nq[ue] p[ro]bare optet. l. j. n. p[ri]mū sufficienter
p[ro]bat[ur] sit in lege p[ro]allegata: ex abundantia t[ame]n ad h[ab]e-
bandū decretalis adducit: in qua p[ro]bat[ur] tam p[ri]mū
q[ui] secundū in quinto decretaliū ti. de senten. exco. ca.
nō dubiū. in qua exco[n]dicatur inq[ui]entes manus vio-
lentas in clericos 7 etiā cōsentientes cōdemnat sub
his verbis. Ne aut[em] solos violētē h[ab]mōi auctores ali
quos p[re]sumptio estimet puniendos: facientes 7 con-
sentientes pari pena plectendos: catholica cōdēnat
auctoritas: eos favore vel inq[ui]t[ur]bo interpretans: qui
cū possint manifeste facinor[um] desinūt obuiare. sup[er] q[ui]
auctoritate omnes cōcordant: q[ui] quicumq[ue] p[ro]t[er] cler-
cum defendere: n[on] facit: peccat: q[ui] etiā p[ro]lati iudices
7 homines in potestate cōstituti nisi defendant: exco-
municant. Patet ergo p[ri]mū: q[ui] vic[us] tenent subditi
cobibere ne malū inferant. 7 defendere clericos: ne
malū sustineant. Secūdu[m] etiā p[ro]t[er] q[ui] si exco[n]dicant ni-
si clericū defendant nō defendendo: peccant morta-
liter q[ui] exco[n]dicatio inferri nō debet nisi p[ro] mortali: s[ed]
p[ro] mortali peccato penam merent eterna igit[ur] 7c. No-
ta. J. iij. xxxij. Et si tam districte p[ro] leges obligat
quis clericos p[ro]pullare iniuriat: 7 suos vel sub p[ro]t[er]
sua cobibere eis iniuriā inferat: A fortiori rōne
vident[ur] oēs obligari illius summi sacerdotis p[ro]p[ter] te
quo in psal. c[xxv]. tu es sacerdos in eternū 7c. p[ro]pullare
iniuriā: 7 volentes p[ro]ta p[re]cepta facere: verbis amone-
re. Ad hoc obligat socius socio. sicut p[ro]t[er] in decretis
inf. l. iij. error. vel factis cobibere 7 coercere: ad q[uo]
obligat in p[ro]t[er] cōstitutus illi: plusq[ue] cuiusq[ue] cleri-
co omnes obligantur. 7 rōne creationis/redemptio-
nis/ 7 gubernatōis. Et rōne mandati quo p[ro]cipit: q[ui]
vniuersiq[ue] alii a malo p[ro]seruet: teste sacra scriptura
que dicit: vnicuiq[ue] mandauit te p[ro]p[ter]mo: Eccl. i. ij. 7

nr.

maxime in p[ro]t[er] constitutis.

Sed ex quo nō ē verisille q[ui] nec subditi mandata
rei frangendo: vel superiores eos nō emendādo: rot
picula 7 penas sine magno causis incurreret. In h[ab]e-
articulo septimo inuestigare opt[er] cōtra ex p[ro]t[er] frangē
tū: q[ui] ex p[ro]t[er] nō cobibetur. Hui[us] erroris triplex ad
p[ro]t[er] occurrit cā: dyaboli diligentia. Subditi accidit 7
d[omi]ni negligentia. p[ro]t[er] q[ui] ē p[ro]bala cuiusdā g[ra]t[is] exēpli cō-
firētis te q[ui]dā in eccia in orōne p[ro]notat[ur]: cui plures
apparuerunt demones: quos quilibet d[omi]n[us] lucro suo il-
lus vici se iactauit. Inter quos tres vidēbant[ur] scia-
tate: q[ui] festus illius vici impediuit. Unus vic[us] fa-
ciendo clerū in choro male officii dicere discurren-
to. Alius faciēdo p[ro]p[ter]m in eccia garrulare. Tertius
faciendo alios extra laborare. te duob[us] primis noia
audiens: sequētes p[ro]p[ter]m versus. s[er]uamina p[ro] sal-
moytiriu[m] colligit h[ab]et. Sūillus orantes lay-
eos facit altronantes: Di oēs cū cōp[ro]p[ter]m suis ad B
cōfederati vident[ur]: vt tei festa modis omnib[us] impe-
diant: dicentes illud psal. lxxij. quiescere faciamus
oēs dies festos tei a terra. Secunda cā ē subditoz
accidia: qui pigri sunt in his que ad teū p[ro]t[er]ter: qui
libentius obolum laborando: q[ui] celū festinando lu-
crant: qui te lucro totius septimane in festo inebriā-
tur. Adhuc n. festum regis ebrietate 7 turpib[us] exces-
sibus turpauerit. Reg. n. nobilib[us] te tali festo recede-
ret iratus. Sic rex regū qui p[ro]t[er] h[ab]mōi dicit psal. i.
solennitatis vestras odiuit aia mea. Tercia causa ē
d[omi]n[us] p[ro] tam ecclesiasticoz q[ui] secularium tam eorundē
cōsiliarioz q[ui] curator 7 sacerdotū 7 quozcumq[ue] su-
perioz negligentia: 7 hanc reputo cām p[ro]cipuam 7 p[ro]-
cipalioz. Quia si d[omi]n[us] subditoz 7 magistr[um] seruo-
ria cordi haberēt: que nō h[ab]it: cum tā te rōne habe-
re deberent: festa 7 alia tei mandata optime custodi-
rent. Quoz p[ri]mū respicit p[ro]nas p[ro]p[ter]nas: Sed cōm p[ro]-
nas subditoz. Tercū curas bonoz exterior[um]. Ex
primo cogitare debent q[ui] sicut inferior[um] sunt eis
subditi. Ita sunt ip[s]i teo: 7 maior rōne taz ex p[ro]t[er] tei
que est excellentior: plus in natura 7 statu conditōz
illoz excedens: q[ui] ip[s]i cōditōz em excedant subditoz
q[ui] ex p[ro]t[er] illoz qui plura a teo receperunt. rōne quoq[ue]
plus teo tenent: q[ui] subditi tenent eis. Ex illa cō-
teratōe nunq[ue] inferior[um] a tei seruitio retrahere de-
berent. nec in alijs interim occupare. dū teo vacare
deberent: q[ui] sicut ip[s]i grauarent si vnus te subdi-
tis illoz alii subditi ab eoz retraheret seruitio dū
intendere deberet: ita cogitare deberent q[ui] teus of-
fendit: q[ui] ip[s]i tei subditi alii a tei subtrahūt serui-
tio: ad mercatum vel alia mittunt nego[ci]a. Ex
secundo puncto cōsiderare debent q[ui] p[ro]p[ter]one subdi-
toz plus teo tenent: q[ui] eis: 7 ita obligant p[ro] dicto tei
ad tei seruitio. Ratio ergo dicitur q[ui] enit[ur] in
aliqua seruitute duob[us] d[omi]n[us] p[ro] diuersis dicto q[ui] vnus
illoz d[omi]n[us]: vni nō habet seruum illum a seruitute al-
terius d[omi]n[us]. p[ro] die sibi debito retrahere. nec seruitute
netur ei obedire. Et magis: vbi qui renocat nō p[ro]-
feruus defendere: quin ab alio d[omi]n[us] punit nisi ei ser-
uiat. In hoc casu non solū ratio cum retrahere de-
bet: sed etiam piculus: ne seruitute retrahat. Ter-
cius p[ro]p[ter]us est q[ui] si essent solliciti q[ui] ip[s]i 7 subditi sui
tantū curarent te lucro bonoz sp[irit]ualū sicut fa cūte
te lucro bonoz te: palium 7 temporalium. nec ip[s]i die
bus festiuis a lucro sp[irit]uali aquirendo cessaret: nec
subditos cessare p[ro]mitterent: sicut nec alijs dieb[us] ces-
sant a lucro exteriori gratis. immo circa lucranda
ip[s]i sollicitantur: Et ip[s]i solliciti seruos informant
circa que sollicitari debent. Et domini vel eccl[esi]-
astica vel tpales q[ui] audiunt aliqua iura eis debita
ab olim neglecta vel cōsuetudines malas in p[ro]p[ter]dici-
um v[er]minū illoz introductas: vel aliqua tempora

Arti. vij.

nr.

Exemp.

nr.

nr.

quens sequitur perditio: quare non tantum circa fornicatorum, usurarios, & aliorum peccatorum: sicut circa, male decimantium sollicitatur correctio-nem. Quorum peruerstatem aucto-ritas ostendit Chrysof. D. 3. 12. Quan-tuncunque ergo dicant se alia sustine-re taliterq; pro iuribus laborare eccle-sie: tamen in rei veritate sic laborant illi, sicut mustella. D. 12. 13. Not. H. 4. 14.

16 ¶ Tertium etiam de conculcatione diuini seruitij quondam ostenditur per consuetudinem, quam habent officiu dicendo diuinum: contra ecclesie & Papæ præceptum: in Decretali lib. 3. tit. 41. de celebratione missarum c. do-lescentes: vbi primò recitatur, quomodo aliqui viri ecclesiastici circa officium peccant diuinum: illud dicentes sin-co-pando, transcurrando, & raro. i. uix quater in anno celebrando, immo ali-qui illorum (quod peius est) nusquam in decem annis celebrans, quibus re-citatis nolens talia à quocunque im-posterum committi: prohibitionem & penam adiungit, dicens: qua propter hæc & his similia districtè prohibemus sub pena suspensionis in virtute sancte obedientie præcipiendo, mandantes: quatenus totum officium nocturnum diurnumq;, quatum Deus eis dederit, studiosè simul celebrent & deuotè. Et sicut glosam: contrarium faciens potest suspedi, uel alijs penis grauioribus pu-niri; uel beneficiorum priuatione: quia inobedientiam incurrunt.

¶ Ex istis culpa ostenditur & pericu-lum illorum, qui in uersibus continen-tur sequentibus. Ecclesie tres sunt, qui seruitium malè soluant. Forchipers, momelers, verlepers nò bene psallunt.

¶ Talium etiam officium Deo non uidetur placere, quia potius uidetur officiu esse furum & latronum, quam clericorum. Quia sicut latro in co-quina uolens de pisce aliquid furari: communiter mediam furatur peciam, & non caudam, uel caput, quia si abes-sent, citius perciperetur. Illa ergo pecia in medio sublata, caput & cauda simul

constringit. Ita isti principium uersus & finem simul coniungunt: & mediū ita festinando saltant, qd nescio si Deus illud intelligat, uel homo. Qui quidem error quandoque ex ebrietate ac-cidit: quæ linguam reddit impotentem ad dicendum Vesperas, uel Com-pletorium in sero: & os fetidum, & caput ponderosum: & animam sordidam ad dicendum Matutinas, & Mis-sam in mane.

¶ Quandoque uero ex mala cōtingit consuetudine, quam intantum habent festinanter & maledicendiq; cum dif-ficultate aliter scirent dicere.

¶ Et tamen ualde necessarium esset, qd ad melius dicendum se assuefacerent: quia quod sic dicitur: uideretur potius à Tintinillo colligi & acceptari, quàm à Deo. Ille nanque dicitur demon esse ad hoc deputatus cum ministris suis, ut collegat sin-copationes, & quæ malè dicuntur in officio diuino. De quo fer-tur, qd euidam bono uiro oranti apparuit, quasi gigas sacco pleno onustus, & sancto quærenti de nomine & sarcina: respondit, Tintinillus uocor, onus-tus uerò & oneratus sum syllabis, & dictionibus maledictis. Vir uerò ille de illo uersus fecit dicens: Fragmina psalmorum Tintinillus colligit horū. In die mille uicibus se sarcinar ille.

¶ Periculosum est ergo tantum festi-nare in officio diuino, intantum qd nec cogitat, quid dicant, nec curat nisi qd à citius quo poterūt, se expediāt. Contra quos est auctoritas Augustini. O. 5. 15.

¶ Et etiam est irrationabile. Primò, quia ratione illius seruitij, eximuntur ab omni labore & opere manuali, ut illi deuotius uacent.

¶ Secundò, quia ratione illius officij, oēs suos habent honores & cōmoda.

¶ Tertio, quia si sicut Tulliu. li. 1. de offi. c. 1. propriū est oratoris distinctè, apertè, & ornate dicere. Quātō magis istas cō-ditiones obseruare debent oratores Deit qd si nò fecerint, Tintinillus cū eis in cōpoto mortis cōputabit. Ergo omnia honestè & sicut ordinè fiant. 1. Cor. 14.

¶ Quartum

Exēplū.

Exēplū.